

Keksis kväde om islossningen i Torneälven år 1677

Skaparen har sänt oss sommar.

Herren hugnar oss med blida,
men Maria bringar barmark,
för ett flöde ifrån fjällen
vältrar vatten utför bergen,
tar det uti Torneälven.

Floden flyttar Simus holme,
dräper också Juusos oxe - -
tar en lägda i Lovikka,
gör i Pajala ett ofog.
ger ett skär och tar en lägda,
stjälper skäret över ängen.

Floden riste Mommas matbod,
förde bort all säd för Sirma.
Härav fick nu hela Lappland
öl i överflöd att dricka;
de som går gårmhålspälsar
sörja sina strupars torka.

Floden knep en kvarn i Kardis
till att mala med i Jarhois.
Där fanns mycket mera vatten
lättare gick löparstenen.

Floden pulsar Pello präktigt,
sopar ladorna från sjöstrand,
Turtola slapp inte undan - -
där vart vinterkvarnen krossad,
som gett Erkki uppbördsmedel,
malt ihop hans mantalspengar.

Pääkkö ropar gällt och rämjar
under Kynsivaaras bergkrön:
”Hjälp mig medan tider äro,
ty till Dig jag flyr för floden!”
Den for upp på land vid Lampis,
visste väl var vägen rösats,
kände gott den gamla gården - -

loftet lade den på sidan,
vräkte pörtet ut på gårdsplan.

Juoksenki fick ge sig undan,
den berömda byn fick respass.
När den om till Kattilakoski,
dämdes älven upp av isen.
Juntti skuttade till skogen
med sin boskap, sina redskap,
med allt pick och pack han hade.
I ett träd tar han sin tillflykt,
lovar andaktsfullt att offra,
att ge kyrkan sköna skänker,
om blott Herren hjälper honom
att han hittar hemmet åter.

Floden far mot Marjosaari:
men jag Keksi ser från kullen,
blickar ner från branta backen
Torakankorvas trygga fäste.
Om vår Herre ville sända
mig i nåder någon bjälke,
skall jag spänta den till spånor
till att pryda templets tinnar,
hjälpa upp vårt gistna kyrktak.

Se'n den kullvräkt Kaulinranta
styr den kurs på Kuivakangas,
Kohkoinen han ropar kraftigt
gamle pampen gnyr och braskar:
”Häv dig härifrån till holmen.
kantra Kainuu-karlens smedja!
Se'n må smeden Erkki gråta,
Kainuu-karlen stå och stirra,
bittert sörja sina bälgar.”

Vidare på vägen utför
härjar den i Haapakylä,
samkar is i Särkijärvi,
Vesto stick iväg till skogen,
samma stig tog Striikki också.
Isen pressar på mot prästgår'n,
arme prästen ångrar bittert
att han tagit Tornegället,
sökt sig till den usla socknen.
Gäddan plöjer sådda gården,

okänd tionde tillika.
Prästgårdspigorna de gladdes,
ty när floden steg till stugan,
sluppo de att släpa vatten.

Mikkola blev målet sedan;
där vart då en kalkbod kullvräkt.
Kalken kastades i tjära:
fint åt Fan att baka bröd av,
gott till gryngröt åt Hin Håle.
Nå, vad gör den nu i Närkki?
Härjar i Harakkaskogen,
krossar Purais-gårdens kråkbo - -

Går åt höger hand från Ojais
kosan ställs till Käyräsvuopio.
Olli sa´ till sina söner,
den försmädliga filuren:
”Bäst att bygga kavelbroar,
det kan komma flere flöden.”

Den la´ nu i land vid Noppa,
vräkte alla stängsel samman.

Fram till Alkkula gick floden
för att ta en titt på staden.
Jänkkä gjorde isen av med.
Riekkos räddning var en trädgren.
Luttu gjorde fromma löften.
Lassu lovar kyrkan gåvor.
Niuro har ej hört om saken.
Knuutti koxar från sitt fätå.
Immo flinar från sitt fönster.
Yrjänä bjöd till att yvas.
Joonas tog med fart till fötter.
Vaski gård vart vänd och vriden,
jordens gödsel vräktes vida.
Karkiais såg på från fjärran.
Jurva gjorde sig ej brådska.
Kauppi tog sig upp på taket.
Sikais fick stå kvar på stället.

Vägen gick till Varttosaari;
härbret fick en törn åt höger,
så det vände sig från väster,
ställde sig mot soluppgången.

Floden nalkas hastigt Niemis,
Gammelgubben Kaisa-Juntti,
den berömde byprofeten,
höll ett tal om Röda havet,
minde oss om Mose under;
isen stöp på ömse sidor.

Se'n var Kumppani i vägen - -
loftet lade sig på sidan,
kåtan föll omkull på gården;
gumman vräktes upp på eldsta'n,
hon förfors med sin fällar,
med allt pick och pack hon hade.

Tulkkila kom knappast undan,
då den sökte Armassaari.
Den når land vid Nautapuoti,
håller tysken från hans holme.
Grapes barn till flykten gripa,
alla hasta upp på heden.

Koivukylä på sin kulle
får ej fresta flodens framfart - -
skadas svårt av hagelskurar;
humlegårdarna förhärjas,
sådda hampan sprids och skingras,
åskregn skövlar åkerlanden.

Stadd på väg vid Vitsaniemi
stjälpte floden fiskeskjulen.
Korpikylä fick en förmån
dör sin del av denna framfart;
Alla forsens fåror rensas,
man får rika fiskefängen.

Floden nalkas nu omsider
sköna sjön uti Karunki.
Här har Sirmasäden hamnat
på Karunkis båda bräddar - -
allt som malt på marken lagras.
Husa börjar brygga humle,
lageröl gör Lassi Risto,
Matti Håhl han hålls och smakar,
han blir kännare på brygder,
prisar mycket maltets sötma,

blir av drycken ganska dragen,
ser ett Kanan i Karunki,
ännu bättre brygd än Tyskland.
Matti mässar snart i fyllan,
håller tal till sina söner,
ropar ut det ölets godhet:
”Gode Maunu Martinpoika.
potentat i Norra Botten!
Sköna sjön uti Karunki,
där finns överflöd av ölbrygd,
bortom livliga Liakka,
invid Niskakoskis eda.
Jukest taal Tjaatsekortnest,
Juste vuolak sjattai puurist!”

Fram till Kukkola gick floden - -
där blev Harila förhärjat;
isen hälsar på hos Paulus,
floden fraktar med sig kvarnen.
Gummorna de gny och gorma,
då de måste has med handkvarn.
Långa tåg av lador driva;
därav vankas ved i massor
och begärligt gärdsgårdsvirke.

Vojakkala vann på saken:
Goda fiskegrubbor grävdes,
som man kunde lyfta lax ur.
Där ficks fisk, som färsk förtärdes;
skäggen skeno skönt av fiskflott.

Mattila blev målet sedan:
Juntti Jatko gav sig dädan,
Taavo tog sig till Karelen,
Juusola dog av år och ålder.

Så stack floden av mot staden,
slog saltbodarna till marken.
Borgarna vid sina bodar
tala ivrigt med varandra:
”Bäst att sälja hampan billigt - -
kanske hjälp från himlen gives,
att vi få på köl vårt fartyg,
rädda riggen på vårt tjärskrov.”

Nu i Hellälä den hejdas;

Mommas magasin den prövar,
om det utav järn är gjutet
eller smitt av kraftig koppar.
O, du Kristian Erkinpoika,
drag du hädan ut i havet!
Du må aldrig komma åter
för att skövla Torne trakter!
Måtte solen nu dig sänka,
måtte havets svalg dig svälja.

Detta såg med egna ögon
trovärt invid Torneälven
i det år som är att teckna
1677.

Anders Mickelsson Keksi

Översättning av Björn Collinder